

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio prima. Vtrum character sit aliquid in anima.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

rem, & non sacramentum, diuiditur in quatuor partes. Primo proponit propositum. Secundo excludit quandam objectionem. Tertio excludit quendam errorem. Quarto circa praedicta mouet quasdam quaestiones, & soluit. Secunda ibi, his autem videtur obuiare. Tertia ibi, sed dicunt aliqui nullum adultum. Quarta ibi, solet quaeri de illis qui iam. Haec autem quarta diuiditur in tres partes, secundum tres opiniones quas mouet & determinat. Secunda ibi, Quis vero in baptismo deleatur. Tertia ibi, si quaeritur cuius rei baptismus sit sacramentum. Et haec est sententia & diuisio lectionis in generali.

2 IN Speciali sic procedit Magister. Et proponit primo quod quidam recipiunt rem & sacramentum, & quidam sacramentum & non rem, quidam vero rem & non sacramentum. Declaratur autem primum. Rem enim & sacramentum recipiunt adulti qui cum fide baptizantur, & etiam paruuli qui in baptismo ab originali mundantur, quauis quidam dicat quod paruuli qui non sunt electi nec praedestinati in baptismo peccatum non dimittuntur, quod non est verum, sicut auctoritate offendit. Deinde dicit quod qui sine fide aut sine fide accedunt, sacramentum recipiunt, sed non rem. Postea obicit in contrarium huius per Augu. qui videtur dicere quod sine accedentes in ipso momento quo baptizantur, remissionem peccatorum accipiunt, licet post baptismum remissio ipsa propter fictionem frustreretur, vel quod peccata redeant. hoc etiam videtur per Apostolum ad Gal. dicentem, Quotquot in Christo baptizati est, Christum in diuisis. Et respondet quod Augu. loquitur de hoc conferendo & inquirendo, & non determinando nec asserendo. Apostolus autem loquitur de his qui in suo baptismo Christo conformantur, qui scilicet moriuntur vetustati peccati, sicut Christus vetustati poenae; hi enim Christum induunt per inhabitantem gratiam ipsius, vel dicuntur Christum omnes induere, quantum ad sacramentum ipsius perceptionem, & non quantum ad interiorem sanctificationem. Deinde dicit quod aliqui suscipiunt rem, & non sacramentum sicut illi qui propter fidem Christi sanguinem fundunt, & illi qui cum fide bona contritione moriuntur, non habentes copiam recipiendi sacramentum: sicut latro in cruce, de quo non asserit Augustinus, utrum baptizatus fuerit, an non. Ex quo concludit quod sine aqua baptismi aliqui saluantur, hoc est, iustificantur. Deinde obicit per multas auctoritates, quod tales saluari non possunt. Et respondet quod auctoritates intelliguntur ubi homo habuit copiam sacramenti, & contempnit sacramentum recipere. Postea remouet errorem quorundam dicentium nullum adultum posse per fidem & charitatem iustificari sine baptismo, nisi pro Domino sanguinem fundat, inuites quibusdam auctoritatibus Aug. Et respondet Magister quod auctoritates intelligendae sunt, si adfit tempus & contemptus baptismi. Si autem aliquis fide habeat & charitatem, & baptizari voluerit, & non potest necessitate praeventus, omnipotentis benignitas supplet defectum sacramenti. Quod autem inuisibilis sanctificatio quibusdam adultis infit sine visibili sacramento ostendit quibusdam auctoritatibus Aug. Subdit tamen quod non est propter hoc visibile sacramentum contemnendum: quia sacramentum contempnit inuisibiliter sanctificari non potest. De paruulis autem, quibus aliena fides subuenit, dicit secus esse in adultis. non enim tantum valet fides aliena paruulo, quantum propria adulto. Paruulis enim non sufficit fides ecclesiae sine sacramento. Vnde si absque sacramento sunt defuncti, dato quod ad ecclesiam deferantur pro baptismo, damnantur, & numero infidelium adscribuntur. Si autem baptizentur, fideles vocantur propter fidei sacramentum. Quae omnia auctoritatibus confirmat. Deinde quaerit quas utilitates conferret baptismus prius per fidem & charitatem sanctificatis. Videtur enim superfluum esse, cum nihil praestare videatur. Et respondet quod non est superfluum, imo eis multum valet, qui enim per fidem & contritionem iustificatur, purgantur a macula, & a debito poenae aeternae absoluantur. Tenentur autem ad satisfactionem ad quam penitentes in ecclesia obligantur. Per susceptionem autem baptismi haec obligatio seu satisfactio remittitur a peccatis (si qua post conversionem contraxerunt) mundantur. Et gratia, & omnis virtus in eis augetur, & fomes in eis debilitatur. Quae omnia auctoritatibus confirmat. Postea quaerit, cum in baptismo poenae & reatus soluantur, quare

penalitates ex peccato consequente non tolluntur? Et respondet quod penalitates remanent post baptismum duplici ratione. Prima est, ne talis ablutio putaretur praemium baptismi tantum, & non regnum aeternum: ut ergo studiose illa vita quaeratur, quae erit a poenis omnibus aliena, remanent penalitates. Secunda est, ut detur baptizatis pugnantibus, & per consequens vincendi occasio: non enim quis vinceret, nisi pugnaret, nec pugnaret, si omnes penalitates in baptismo tollerentur. Deinde quaerit, cum prius iustificati postea baptizentur, cuius rei sit sacramentum baptismi iste & signum. Et respondet quod remissionis prius factae, sicut quandoque est signum remissionis peccatorum factae postea, ut in illis qui sine accedunt, & recedente fictione rem sacramenti recipiunt, vel reciperent si poeniterent. Vltimo quaerit utrum in baptismo paruuli recipiant gratiam. De adultis autem qui digne accedunt non est dubium. Et videtur quod non, quia gratia illa ad preparationem voluntatis datur. Paruuli autem voluntate ut non possunt. In contrarium tamen est, quia non saluarentur, nisi gratiam reciperent. Et respondet Magister quod recipiunt in munere, & non in usu: usum autem habent cum ad perfectam aetatem veniunt, nisi per liberum arbitrium usum huius muneris contingat extingui. Et in hoc terminatur &c.

QUESTIO PRIMA.

Utrum character sit aliquid in anima.

Thom. 3. q. 63.

Circa distinctionem istam quaeritur de duobus. Primum est de effectu baptismi. Secundum est de suscipientibus baptismum. Circa primum quaeritur de duobus. Primum est de characterem, qui ponitur esse primus effectus baptismi. Secundum est de vltimo effectu baptismi, qui est remissio peccatorum. Quantum ad primum quaeritur utrum character sit aliquid in anima. Et videtur quod non, quia omne quod est in anima est potentia vel actus, vel habitus, ut dicitur. Ethic. sed character non est potentia, nec actus, nec habitus, igitur &c. Maior patet. Quod enim non sit potentia, manifestum est, quia potentia inest omnibus hominibus a natura, sed character non est in omnibus, & in quibus est non est a natura, ergo non est potentia. Item nec est actus, quia actus transeunt, nec manent in dormientibus: character autem dicitur manere indelebiter. Item, nec est habitus, quia per habitum ordinamur ad actum non simpliciter, sed determinate secundum bene & male, bene secundum bonum habitum, male secundum malum, sed per characterem non dicimur ordinari ad actum determinate, sed bene vel male, sed indifferenter ad utrumque, quia character indifferet est in bonis & malis, ergo character non est habitus.

2 Item sicut per sacramenta non, le. distinguuntur fideles ab infidelibus, ita distinguantur per sacramenta ve. le. Sed sacramenta ve. le. non imprimantur in anima aliquem characterem, ergo nec sacramenta noue legis.

3 IN CONTRARIUM est Dam. qui in distinctione baptismi sigillum ponit, sed sigillum impressum in aliquo est quidam character, ergo &c.

4 RESPONSIO. Oes moderni profitentur imprimi characterem in aliquibus sacramentis, & nos loquentes, ut plures dicamus cum eis characterem non nihil esse. Quid autem sit inuestigandum est primo, deinde in quo sit.

5 De utroque autem est duplex opinio, sicut & de virtute existente in sacramentis, de qua dictum fuit prius, dist. Illi enim qui dicunt quod in sacramentis sit aliqua virtus subiectiue, dicunt etiam quod character in ministro est quaedam virtus vel potentia, per quam regenerati in vita spirituali operantur diuinas actiones per ministerium. Et istud probatur tripliciter. Primo sic, quicunque insunt aliquae operationes, insunt & principia illarum operationum, sed regenerati in vita spirituali habent aliquas operationes (sicut cuiuslibet rei naturalis est aliqua operatio, ut vult Dionysius cap. secundo Ecclesiasticae Hierarchiae) ergo sicut rebus naturalibus insunt principia suarum operationum naturalium, sic in Christo reger-

Magistri Durandi de Sancto Porciano

neratis insunt quaedam principia suarū operationum diuinarum & supernaturaliū. Tale autē principium vocatur character, quare &c. Secundo sic, illa forma quæ ordinatur ad operationē absolutē, & nō secundūm determinationem ad bene vel male habet rationem potētiæ, sed character est huiusmodi, ergo &c. Minor probatur, quia per characterē sacerdotalem sacerdos ordinatur absolute ad conficiendum corpus Christi, & nō secundūm bene vel male, ergo character sacerdotalis est quædam potentia. Tertio sic, sicut ad integritatē sacramenti pertinet forma & materia, sic & minister. Quū igitur in rebus sacramentalibus ponatur aliqua virtus instrumentaliter operans ad effectum sacramenti, videtur quod etiā in ministro sit aliqua virtus talis ponenda, & hanc vocamus characterem, sic ergo dicunt isti quid sit character.

In quo autē sit ponendus dicitur, quod in anima, nō in essentia, sed in potentia, non quacūq; sed intellectiua. Primum probatur sic, naturalia proportionabiliter subsistent nuntur a spiritualibus. Ex hoc sic arguitur, sicut se habet esse supernaturale ad esse naturale, sic posse supernaturale ad posse naturale, sed gratia quæ dat esse spirituale est in essentia animæ, quæ dat esse naturale, ergo character cuius est posse supernaturale, debet esse in potentia cuius est posse naturale. Secundum patet, scilicet quod sit in potentia intellectiua, quia character debet poni in illa potentia, quæ est potior pars imaginis, quia per characterem conformamur Deo, ut sicut ipse operatur diuina per auctoritatem, sic nos ratione characteris operamur diuina per ministerium: sed intellectus est potior pars imaginis, voluntas enim ad eam nō pertinet, nisi quatenus sequitur intellectū, quare &c. Itē perfectio debet correspondere perfectibili, sed per intellectum homo est homo absolute, per voluntatē autem habet, quod sit bonus vel malus. Cū ergo per characterē ordinetur homo ad aliquid absolute & nō secundūm bene vel male, conuenientius est, quod character ponatur in intellectu quā in voluntate.

Hæc autē opinio quantum ad primum quod ponit, scilicet quod in ministro sit aliqua virtus, sicut in rebus & verbis sacramentalibus, licet habeat aliquā probabilitatem quantum ad characterem ordinis, per quē ordinatus dicitur operari diuina per ministerium, tamen nullam probabilitatem habet de characterē baptismi, quia per baptismum nō efficitur aliquis minister sacramentorū, sed solum receptiuus eorū, vnde cū virtus quæ ponitur ab aliis quibus in sacramentis sit actiua ad producendum aliquid in altero, character qui ponitur proportionabiliter in ministro debet esse potētia actiua ad producendum aliquid in altero: quod nō potest dici de characterē baptismali. De characterē autē ordinis qui secundū hanc positionem dicitur esse potētia actiua, licet sit maior probabilitas, tamen instantia habet etiā supposita prædicta opinione, quia virtus quæ ponitur esse in sacramentis secundū positores huius opinionis nō est permanens sed transiens, solum enim ponitur esse in rebus sacramentalibus pro tempore actus exhibitionis sacramenti, ergo conuoluntate virtus quæ ponitur in ministro debet esse transiens & nō permanens post exhibitionē sacramenti. Hoc autē secundum eos nō conuenit characteri sacramenti ordinis quem dicunt indelebiter permanentē. Et confirmatur, quia non baptizatus potest baptizare, dum tamen seruet ritum ecclesiæ, & habeat intentionē faciendi quod facit ecclesiæ, & tamē non baptizatus non habet aliquem characterem. Aut ergo habet aliquam aliam virtutem sibi pro tempore quo baptizat exhibitā, aut non habet. Si nō habet, ergo in ministro non requiritur aliqua virtus proportionabiliter correspondens virtuti quæ dicitur esse in sacramentis. Si autem habet, cū illa nō sit character, ut dictum est, sequitur quod virtus quæ in ministro correspondet virtuti existenti in sacramentis nō est character, sed alia transiens, si tamen aliqua sit. Quod pro tanto dico, quia nō videtur quod aliqua talis virtus transiens, aut permanens, actiua vel passiva sit in ministro vel in suscipiente sacramentum per modum quem isti ponunt. Dicunt enim quod sicut gratia est principium vitæ spiritualis, sic talis virtus vel potētia est principium operationis spiritualis, quia quando

cūq; in eodem supposito sunt formaliter principia quo viuunt & principium quo operatur opus vite, siue manens in ipso, siue transiens in alterum impossibile est quod corrupto principio quo viuunt formaliter remaneat in ipso principium operationis vitalis passiuum vel actiuum. Quāuis enim in semine equi quod non viuens sit virtus instrumentalis vitalis operationis puta generandi alium equum, tamen in equo viuente & habente vim generatiuam alterius equi impossibile est quod corrupta anima per quam viuunt remaneat in eo potentia generatiua, & idem est de potentia receptiua operationis vitalis, ut est visus vel auditus. Cū ergo secundum istos gratia per quam homo viuunt spiritualiter possit corrumpi in aliquo remanente in eo characterē ordinis vel baptismi, impossibile est quod gratia & character sic se habeant sicut principium vitæ spiritualis & principium operationis spiritualis, quia principium operationis vitalis nō potest esse ubi non est vita si subiectum sit capax virtutis.

Quantum ad secundum quod ponit prædicta opinio, scilicet quod character sit in potentia intellectiua tanquā in subiecto, non videtur habere veritatem, quia illa virtus quæ non perficit hominem quantum ad cognoscere nec quantum ad appetere, sed solum quantum ad operari, non est ponenda in potentia cognitiua nec appetitiua, sed solum in executiua, sed character non perficit hominem quantum ad cognoscere vel appetere, sed solum ordinatur ad operari, ergo non debet poni in intellectu vel appetitu, sed in potentia executiua per quam minister applicat formam & materiam sacramenti ad suscipientem. Maior patet. Ars enim ponitur in potentia intellectiua, quia perficit hominem ad veram cognitionem factibilem. Et virtus moralis ponitur in appetitu, quia inclinat ad appetendum prout recta ratio determinauit. Sed potētia actiua est in manibus artificis. Minor de se manifesta est, quia character non perficit ad cognoscere, nec appetere, sed solum ad administrationem sacramentorum, vnde conuenientius poneretur esse in manibus sacerdotis quibus tenet hostiā consecrandā, & ad hoc consecratur sunt, vel in ore vel in lingua proferente verba consecrationis, quæ in intellectu, ut sic virtus quæ ponitur in verbis, & virtus ministris quæ dicitur character simul vniū concurrerent ad effectum sacramenti. Item dispositio & forma quæ disponit debet esse in eodem subiecto, sed secundū istos character est dispositio quæ ad gratiam, ergo debet esse in eodem subiecto cum gratia & non in alio.

Ad hoc dicitur quidā duplex est dispositio. Vna quæ disponit subiectum in comparatione ad ulteriorem actum siue ille actus sit forma siue operatio, & talis dispositio est in eodem subiecto cum actu ad quem disponit. Character autem nō est talis dispositio ad gratiam. Alia est dispositio congruitatis, sicut si diceretur quod prudens dispositus est dispositione quæ est quædam congruitas ut committatur sibi regimen aliorum, & sic est ut dicitur de characterē, quia cum per characterem efficiatur aliquis dispensator sacramentorū, congruum est quod ipsi detur gratia sine qua nō posset ea bene & dignē ministrare, & talis dispositio non oportet quod sit in eodem subiecto cum eo ad quod disponit. Sed istud non valet propter duo. Primum est, quia dictum eorum & exemplum per eos adductum magis est ad oppositum quā ad propositum. Congruum enim est quod digno detur potestas, & quia per prudentiā efficiuntur aliquis dispositus & dignus ad regendum alios, ideo prudentia est dispositio congruitatis ad regimen, sed incongruum & fatuum est dare potestatem & regimen aliorum illi qui non est prudens, & expectare quod efficiatur prudens vel bonus, quum ergo character sit potestas administrandi sacramenta & gratia sit aliquid per quod dignē administrantur, rationabile esset dicere, quod gratia esset dispositio congruitatis ad characterem, sicut prudentia vel virtus est dispositio congruitatis ad habendum regimen aliorum, & non e conuerso, scilicet quod character sit dispositio congruitatis ad gratiam, sicut nō est dicendum quod potestas vel autoritas regendi sit dispositio ad prudentiā. Secundum est, quia isti videntur diuertere

tere à dicto suo de causalitate sacramentorum. Dicunt enim q̄ virtus quam ponunt esse in sacramentis attingit instrumentaliter ad productionem characteris, et per hoc attingit dispositiue ad gratiam, sicut virtus quæ est in femine hominis attingit instrumentaliter aliquam dispositionem corporis, & per consequens attingit dispositiue ad infusionem animæ rationalis. Quum igitur dispositio ad quam attingit instrumentaliter virtus feminis sit dispositio ad formam faciendam in eodem subiecto, ergo character vel quæcunq; dispositio quam faciunt sacramenta instrumentaliter in anima, sunt dispositiones ad gratiam faciendam in eodem subiecto: aliter non valet eorum similitudo seu comparatio.

11. Dicendum est ergo aliter, q̄ secundum opinionem aliorum, qui dicunt q̄ in sacramentis nō est aliqua virtus subiectiue: imō sacramenta sunt causa gratiæ vel cuiuscunq; alterius effectus existentis in anima, non quæcunq; sed per accidens, & sine qua nō, per modum qui dicitur est supra, distinctiōne prima. Et isti dicunt q̄ character nō est aliqua natura absoluta, sed est sola relatio rationis, per quam ex institutione vel pactione diuina deputatur aliquis ad sacras actiones. Quod declaratur sic, sicut nūmus sortitur rationē pretii, & merellus rationem signi ex humana institutione, sic res naturales sortuntur rationem sacramenti, & homo rationem ministri ex diuina institutione, sed nūmus efficitur pretium, & merellus signum per solam relationē rationis humanæ sic instituentis, ergo res sacramentales sortuntur rationē sacramenti, & homo rationem ministri per solam rationē relationis diuinæ sic instituentis. Cum igitur character sit id quo homo efficitur minister sacramentorum, vel susceptiuus eorum, patet q̄ character nō est nisi relatio rationis ex ordinatione vel pactione diuina. Et istud videtur conuenientius, quā enim scriptum sit Ecclesiast. 24. Qui elucidunt me, vitam æternā habebunt, ad ea quæ sunt fidei, quum sint satis obscura de se, nō est conueniens adducere vias obscuras, & quæ plus habent obscuritatis, & difficultatis quā principale propositum: sic est de virtute quæ ponitur in harenis sacramentis, vt prius patuit distincti. 1. & de characterē (vt nunc patet.) Dicere autem q̄ res naturales habent rationem sacramenti, & homo rationem ministri est sola institutione & ordinatione Dei, qui solus dat gratiam, & omnem effectum spiritualem, quem recipit suscipiens sacramenta, nihil difficultatis cōtinet apud fideles. Beatus etiā Dion. à quo prima traditio characteris nobis aduenit, videtur idem sentire cum eo quod dictum est de characterē. recitat enim quendam ritum qui obseruabatur in prima ecclesia quādo adulti baptizabatur: tunc enim accedenti ad baptismū hierarcha. i. pontifex, & manum imponebat, & signabat eum signo crucis, & præcipiebat eum adscribi inter nomina Christianorum, vt de cætero cum aliis ad diuinā admitteretur. Et iste ritus exterior cum baptismō erat characterizatio sua, nec de alio characterē locutus est Dionysius.

12. Et secundum hanc opinionem responderi potest ad rationes alterius opinionis. Cum enim dicitur q̄ homo potest in operatione supernaturalem, ergo habet aliquā potentia supernaturalem, quā dicimus characterē. Dicendum q̄ homo non potest in operationem supernaturalem, neq; principaliter, neq; instrumentaliter directē & per se, sed solum per accidens, & vt causa sine qua non, & ideo operatio illa nō est per virtutem in homine existentem, vel in rebus sacramentalibus, sed solum per virtutem diuinā assistentem.

13. Per idem patet ad secundum & tertium. Per idem patet q̄ nō est quærendū in quo sit character, tanq̄ in subiecto, cum non sit nisi deputatio hominis ad sacras actiones actiue vel passiue.

14. Ad autoritatem Damasc. quæ principaliter inducitur, dicendum est q̄ sigillum vel signū baptismale, aut vocatur id quod exterius geritur, aut gratia interior quæ cōfertur, aut deputatio baptizati ex ordinatione diuinā ad susceptionem Sacramentorum.

15. Argumenta alterius partis licet sint solubilia, puto tamen quod conclusio eorum vera sit.

QVÆSTIO SECYVDA.

Vtrum per baptismum remittatur omne peccatum quantum ad culpam.

Thom. 3. q. 60. ar. 1. q̄. 2.

Secundo quæritur de interiore effectu baptismi, qui est remissio peccatorū. Et primo quæritur vtrum per baptismum remittatur omne peccatum quantum ad culpam. Et secundo vtrum remittatur quantum ad omnem penam. Ad primum sic proceditur, & arguitur q̄ baptismus non delet omnem culpam, sed tantum originale: quia regeneratio spiritualis opponitur carnali, sed per generationem carnalem solum contrahitur peccatum originale, ergo per baptismum, qui est regeneratio spiritualis nō tollitur nisi peccatum originale.

2. Item si baptismus de se tolleret peccatum actuale iu adultis baptizatis, nō esset necessaria poenitentia quæ ordinatur contra actuale. est autē necessaria, vt Act. 2. vbi dicitur: Poenitentia agite, & baptizetur vnusquisq; vestrū. Et Aug. dicit lib. de Poeni. & recitatur de consec. dist. 4. Omnis quicunq; iam suæ voluntatis arbitrio cōstitutus est cum accedit ad Sacramentū, nisi cum poenituerit veteris vitæ, nouā inchoare nō potest: ergo solus baptismus non sufficit ad delendum omne peccatum.

3. IN CONTRARIVM est quod dicit Aug. in Enchir. & habetur de consec. di. 4. A paruulo recenter nato vsq; ad decrepitū senem, sicut nullus prohibendus est à baptismo, ita nullus est qui non peccato moriatur in baptismo, sed paruuli tātummodo originali, maiores autem moriuntur omnibus peccatis, quæ male viuendo adiderunt.

4. RESPONSIO. Dicendum q̄ baptismus indignē suscipientibus ipsum, tollit quantum est de se omnem culpam tam originale[m] q̄ actuale[m]. Quod patet primo quantum ad originale peccatū, & actuale mortale sic. Omne illud Sacramentum per quod de se & directē regeneramur ad spirituale[m] vitā tollit omnem dispositionem spirituale[m] vitæ impossibilem, sed baptismus est sacramentum per quod regeneramur in spirituale[m] vitam, vt dicitur ad Titum. 3. Per lauacrum regenerationis &c. ergo baptismus quantum est de se tollit omnem dispositionem impossibilem spirituale[m] vitæ: sed peccatum mortale æquē vel plus est impossibile spirituale[m] vitæ, quæ est per gratiam, sicut originale, ergo baptismus æquē tollit vtrumq;. Item patet autoritate Aug. lib. de Bapt. paruulorum: & recitatur de consec. dist. 4. Sicut de generante carnem tantummodo contrahitur peccatum originale, regenerante autem spiritu sancto nō solum originale, sed vniuersariorum sit remissio peccatorum.

5. De peccato veniali actuale potest idem persuaderi sic. In omni generatione perfecta tollitur non solum dispositio impossibile cum forma, sed etiam omnis dispositio repugnans bene esse formæ. quod enim aliqua rationalis dispositio maneat, hoc venit vel ex imperfectione virtutis agentis, vel ex indispositione materie suscipientis: sed quādo baptismus cōfertur dignē suscipiēti, tūc est spirituale[m] regeneratio perfecta: quia nō est defectus ex parte virtutis diuinæ agentis in Sacramentis, nec est indispositio ex parte suscipientis, ex quo dignē suscipit, ergo per baptismum tollitur omnis dispositio repugnans bene esse gratiæ, quæ est terminus spirituales regenerationis. Peccatum autē veniale licet sit cum gratia, tamen repugnat bene esse gratiæ, quia disponit ad peccatū mortale, quod tollit gratiam: ergo per baptismum tollitur peccatum veniale dignē suscipiēti: voco autem dignē suscipiētem illum cui displicet omne peccatum ab eo cōmissum, tam mortale quā veniale.

6. Ad primum arg. dicendum cum dicitur quod regeneratio spiritualis opponitur carnali generationi, falsum est, imō proportionatur: quia sicut per generationem carnalem acquiritur esse carnale, ita per generationem spirituale[m] acquiritur esse spirituale. verum est quod generationem spirituale[m] concomitatur quidam defectus, scilicet peccati originalis, qui opponitur termino spirituales generationis, scilicet gratiæ, & hoc tollitur per baptismum, & pari ratione mortale peccatum, quod similiter opponitur gratiæ baptismi.